

Milí rodiče,

nástup do školy je v životě Vašeho dítěte, ale i celé Vaší rodiny, velká událost. Tato změna s sebou ponese mnoho radostí, ale i nároků, požadavků. Role školáka je pro dítě v mnoha oblastech náročná, jde totiž o velkou životní změnu. Z dítěte, kterému je věnovaná plná pozornost a velká volnost, se stává žák, který musí nejen čerpat nepřeborné množství nových informací a získávat nové náročné a komplexní dovednosti, ale musí také plnit povinnosti, reagovat na požadavky dospělých, ale i vrstevníků, musí odložit svoje aktuální potřeby, emočně se přizpůsobit a fungovat v kolektivu. Snad každý rodič si přeje, aby jeho dítě tento přerod do role školáka dobře zvládlo a ve škole prospívalo.

Jak tedy zajistit, aby bylo Vaše dítě na školu co nejlépe připravené a aby tento přechod zvládlo pokud možno hladce?

Je několik oblastí, které ukazují na zralost dítěte pro vzdělávání, a tedy i jeho schopnost přizpůsobit se nárokům školní docházky. Zrání je složitý vývojový proces, který závisí na mnoha komponentech, je možné jej podpořit trénováním a rozvíjením, ale rozhodně jej nelze uspěchat. Pokud dítě bude ve více klíčových oblastech nezralé, je zde velké riziko, že navzdory tomu, že je jinak šikovné a má dobrý intelektový potenciál, bude v dílčích školních dovednostech selhávat, což se s ním může "táhnout" značnou část školního života a může vést k demotivaci a zanevření na vzdělávání jako takové.

Co by měl tedy Váš předškolák zvládnout, než nastoupí do školy:

- **SOCIÁLNÍ OBLAST**
  - dítě umí pozdravit, poděkovat, poprosit, dokáže "vykat" dospělému
  - dokáže spolupracovat/zapojit se do aktivity s ostatními vrstevníky
  - zvládá se samo obléct, ovládá základní hygienu, je samostatné u stravování
- **EMOČNÍ OBLAST**
  - dítě dokáže přijmout neúspěch, dokáže se pokusit znovu
  - dokáže regulovat emoce v kolektivu třídy
  - dokáže regulovat/oddálit na pozdější dobu svoje přání, potřeby a pohnutky
  - zvládá separaci od rodičů
  - zvládá změny
- **PRACOVNÍ OBLAST**
  - dítě se zvládne soustředit na řízenou činnost alespoň 15 minut
  - dokáže pochytit a realizovat pokyny/instrukci dospělého
  - respektuje dospělé osoby (nejen rodiče)
  - těší se do školy, rádo plní úkoly - dokáže odlišit úkolovou situaci od hry, hru dokáže "odložit" na pozdější dobu
- **MOTORICKÁ OBLAST**
  - dokáže navléknout korálek na provázek, zapnout knoflík, zip, zaváže si tkaničku na botě
  - udrží rovnováhu na jedné noze (i se zavřenýma očima),
  - správně drží tužku (špetkovitý úchop), u psaní správně sedí, má uvolněné zápěstí
  - ke psaní a kreslení používá pouze jednu ruku (ruce nestřídá!)
  - dokáže napodobit tvary/písmo dle předlohy (udrží tvar, počet, velikost i vzdálenost)
- **OBLAST ZRAKOVÉHO A SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ**
  - pozná sluchem první a poslední hlásku ve slově, určí zda slyší určité písmeno ve slově
  - rozpozná sluchem záměnu hlásek ve slabice, měkké slabiky od tvrdých
  - rozliší zrakem různé tvary - zrcadlově obrácené, rozliší mezi geometrickými tvary
- **OBLAST ŘEČI**
  - mluví gramaticky správně, ve větách
  - vyslovuje správně všechny hlásky (i skupiny hlásek)
- **POZNÁVACÍ OBLAST**
  - má představu čísla do 5
  - pozná větší/menší, více/méně, kratší/delší, nižší/vyšší
  - orientuje se v prostoru - určí vlevo/vpravo, nahoře, dole, vedle, nad, pod
  - ví kde bydlí, jak se jmenuje, kolik mu je let
  - orientuje se ve dnech v týdnu, ročních obdobích
  - pojmenuje základní geometrické tvary
  - zvládá základní kategorizace (pes, kočka = zvíře; červená, žlutá = barvy atd.)
  - pozná a pojmenuje barvy

Pokud se Vám jeví, že má Vaše dítě v jedné a více oblastech obtíže, doporučujeme ideálně nejdříve prokonzultovat své postřehy a případné obavy **s pedagogy v mateřské škole** (popřípadě s Vaším pediatrem) a domluvit se s nimi na dalším postupu. Pedagogové v mateřské škole jsou odborníci na děti této věkové kategorie, mají většinou mnohaleté zkušenosti a hlavně - jsou s Vaším dítětem v každodenním kontaktu. Mnohdy jsou schopni poskytnout Vám důležité rady a rozptýlit Vaše obavy. Což je důležitý filtr proto, aby do školských poradenských zařízení přicházely **pouze děti, které odborné cílené posouzení opravdu potřebují** a služby školských poradenských zařízení tak mohou být i do budoucna komplexní a kvalitní.

Následně po konzultaci s pedagogem či pediatrem můžete nechat posoudit školní zralost Vašeho dítěte odborníkem ze školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně-pedagogická centra), který může Vašemu předškolákovi doporučit **odklad školní docházky o jeden školní rok**. Během této doby má dítě čas “dozrát” a nastoupit tak do vzdělávání plně připravené na tento náročný proces. Zároveň je vhodné oslabené oblasti podpořit v rozvoji a trénovat je za využití dostupných pomůcek, metod a technik.

Pro některé žáky, kteří potřebují cílenou podporu při vyrovnání vývoje, je vhodné zařazení do **přípravné třídy/nultého ročníku** při základních školách. Pokud přípravnou třídu zvažujete, sdělte to školskému poradenskému zařízení při objednávání dítěte na posouzení školní zralosti. O zařazení dítěte do přípravné třídy rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení.

Zvýšenou pozornost při zvážení možnosti odkladu školní docházky doporučujeme i u dětí, které mají **psychické či jiné zdravotní obtíže** a jsou v péči odborných lékařů a jiných specialistů. V tomto případě je vhodné školskému poradenskému zařízení na vyšetření doložit zprávy od konkrétních odborníků, aby mělo školské poradenské zařízení možnost komplexně posoudit připravenost dítěte pro povinnou školní docházku (jde např. o zprávy od psychiatra, klinického psychologa, klinického logopeda, zprávy z foniatry, diabetologie, neurologie atd.).

Školské poradenské zařízení odklad školní docházky, v případě zjištění školní nezralosti dítěte, **pouze DOPORUČUJE**. Konečné rozhodnutí, zda odklad školní docházky pro dítě uplatní, je na zákonném zástupci dítěte. Apelujeme však na Vás, abyste s touto možností zacházeli citlivě a uvážlivě.

*(Pro podrobné informace o předškolních dovednostech doporučujeme zakoupit např. publikaci **Drahomíra Jucovičová - Portfolio předškoláčka**)*

Pedagogicko–psychologická poradna pro Prahu 11 a 12

ředitelství Kupeckého 576, Praha 4, tel.: 272 918682, 272942004

detaš. pracoviště Barunčina 11, Praha 12, tel.: 241 772 412, 241 774 672

www: ppp11a12.cz, datová schránka: b9yybyr

TĚLESNÁ OBLAST

Tělesnou připravenost dítěte na školu posuzuje **pediatr**. Důležitým parametrem je alespoň minimální výška dítěte ke školnímu nábytku a ke zvládnutí nošení školního batohu. Ze zdravotních problémů může být důvodem pro odklad např. těžší forma alergie, hůře kompenzovaný diabetes, epilepsie a další chronická onemocnění. Vždy záleží na posouzení odborného lékaře.

MOTORICKÁ OBLAST

Dítě by mělo být při vstupu do školy přiměřeně motoricky zdatné. Motorika zahrnuje: **hrubou motoriku** (přirozené pohybové aktivity - skákání, běh, udržení rovnováhy, pohybová koordinace,...) a **jemnou motoriku** (projevuje se v rukodělné a sebeobslužné činnosti - zavazování tkaniček, zapínání knoflíků,...).

Motoricky zralé dítě je schopno stát alespoň 20 sekund na jedné noze, při chůzi do schodů střídá nohy, chytí a hodí míč, dokáže do něj kopnout, střídá různé druhy běhu, umí udělat kotrmelec, skáče přes švihadlo, dokáže jezdit na koloběžce nebo tříkolce atd. **Hrubou motoriku** rozvíjíme sportovními a pohybovými aktivitami. Pohybové aktivity by se měly střídát a měly by dítě rozvíjet všestranně. Ideální je např. dětská jóga.

Dítě se zralou **jemnou motorikou** dokáže navlékat korálky, zašroubovat šroubek, staví si ze stavebnic, modeluje, stříhá, zapne si zip u bundy. Jemnou motoriku rozvíjíme hrovými aktivitami např. skládáním mozaiky, modelováním, vystřihováním, navlékáním korálků atd.

GRAFOMOTORIKA

Patří pod oblast motoriky, která ovlivňuje celou řadu pohybových aktivit včetně řeči, vnímání, kresby a psaní. Ve spontánní kresbě se projevují grafomotorické prvky (různé typy čar - šikmá, vodorovná, spirála, vlnovka, zuby....) jež se postupně rozvíjejí a vedou k pozdějšímu psaní.

Pozornost věnujeme **správnému sezení, úchopu psacího náčiní, uvolnění ruky, tlaku na podložku a plynulosti tahů.**

U rukodělných i kresebných činností si všímáme jakou ruku dítě upřednostňuje, mluvíme zde o **lateralitě**. Vedoucí ruka je ta, kterou dítě preferuje u většiny činností. Pokud dítě ruce střídá, vyhýbá kresebnému projevu, nepřiměřeně tlačí na psací náčiní, konzultujeme možnosti nápravy při návštěvě v PPP z důvodu prevence grafomotorických obtíží. Vše se dá trénovat - správné sezení, úchop, uvolňovací cviky....

Pomůcky na správný úchop:

Např. <https://www.stabilo.com/cz/produkty/pro-snadnou-vyuku-psani/>
<https://www.pastelka.eu/grafomotoricke-pomucky/nastavce/>

Jak správně sedět, držet psací potřebu, uvolňovací cviky a vše ostatní k nácviku grafomotoriky naleznete na webu <http://www.jak-spravne-psat.cz>

Další doporučené materiály:

ŘEČ

Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikační dovednosti. **Výslovnost hlásek** by měla být bezchybná, **aktivní i pasivní slovní zásoba** by měla být **přiměřená věku**. Dítě by mělo rozumět požadavkům a instrukcím vyučujících.

Dítě splňuje tento požadavek jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.), spolupracuje ve skupině

Jak trénovat výslovnost:

Řídkanky, básničky a gymnastika mluvidel - v případě špatné výslovnosti je potřeba vedení logopeda (je potřeba zjistit úroveň jemné motoriky a sluchového vnímání)

Všimněte si jakým způsobem se vaše dítě dorozumívá a jak se orientuje mezi lidmi (jaké má sociální dovednosti a verbální schopnosti):

1. Rozumí běžné mluvené řeči?

Jestliže ne, je třeba vyhledat specialistu - foniatra, logopeda a podobně. Je třeba zjistit o jakou poruchu sluchu nebo stupeň vývojového opoždění se jedná a jeho možné příčiny.

2. Dokáže mluvit v rozvitých větách? Některé děti setrvávají ještě u vět jednoduchých.

3. Mluví již gramaticky správně?

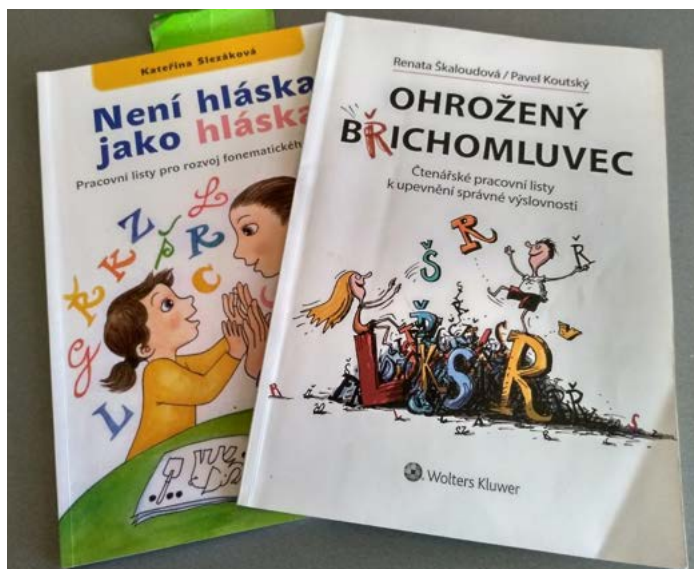
4. Má správnou výslovnost? Ještě může špatně vyslovovat některé hlásky (potom je vhodné navštívit logopeda).

Kam se obrátit v případě obtíží:

klinická logopedie např. <https://www.logopedie-tererovapraha4.cz>

foniatrie např. <https://fonia.lf1.cuni.cz/kontakty>

Další doporučené materiály:

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Sluch je významný pro komunikaci, myšlení i řeč. Pro radostné a zdárné osvojování psaní, čtení i pro uchování informací, zadání ve výuce, je sluchové vnímání velmi důležité. Patří sem **sluchová paměť, vnímání rytmu, sluchové rozlišování, sluchová analýza a syntéza.**

Nezralé sluchové vnímání může vést k nepřesnému čtení, domýšlení slov, což se negativně může promítat i do porozumění přečteného textu. Při psaní se obtíže ve sluchovém vnímání mohou promítat do specifické chybovosti jako např. psaní slov dohromady (dítě má obtíže rozlišit hranice slov), komolení slov, zaměňování písmen a délky, chybování v měkčení.

Zrání této oblasti **nezávisí na intelektu** dítěte, můžeme jej do jisté míry rozvíjet pomocí vhodných pracovních listů a her.

Vnímání rytmu:

- zvládne **vytleskat** slovo po slabikách (ho-lou-bek, ko-tě, ...)
- umí **odlišit krátkou a dlouhou slabiku** a **reprodukovat** slyšený rytmus (na písťalku, flétnu apod.)

Obtíže v reprodukci rytmu mohou vést k problémům v počátečním čtení, dítě nezvládá slabikovat, neslyší délky ve slově - čte a píše s chybami.

Sluchová analýza a syntéza:

- bezpečně pozná **první a poslední hlásku** ve slově (PES začíná na P a končí na S)
- rozliší, zda konkrétní hláska do slova **patří či nepatří** (do slova PES hláska A nepatří)
- ideální je, když zvládne **z hlásek složit jednoduché slovo** (P-E-S je slovo PES) a naopak jednoslabičné slovo analyzovat na hlásky (PES rozložit na P-E-S).

Nezralá sluchová analýza vede k problémům při psaní - dítě neví, z jakých hlásek má napsat diktované slovo, u nezralé sluchové syntézy nezvládá čtení, pozná písmena, ale slovo nesloží. Před vstupem do školy by dítě mělo zvládat rozložit a skládat jednoduchá slova o tři - pěti písmenech. Schopnost sluchové analýzy a syntézy dozrává kolem 8 roku (přibližně ke konci druhé třídy).

Sluchové rozlišování:

- zralé dítě rozpozná, zda jsou **slova stejná nebo rozdílná** (nejdříve konkrétní slova HŮL x KŮL, později slova bez významu, např. ŇUF x ŇAF).

Sluchové rozlišování nám pomáhá postřehnout správnou hlásku, aby nám neunikal obsah toho, o čem se mluví.

Sluchová paměť:

- Zralý předškolák by si měl **zapamatovat 6-8 slov**, která mu jsou **2x přečtena**

Ve škole si dítě musí pamatovat nejen instrukce učitele, ale příklady v matematice, diktované věty a mnoho dalších informací. Oslabená sluchová paměť pak ovlivňuje kvalitu diktovaného textu při psaní diktátu, pětiminutovek a může vést ke zbytečným chybám, a ty následně k pocitům neúspěšnosti a tím negativně ovlivňovat přístup k výuce a sebevědomí dítěte.

Hry na rozvíjení sluchového vnímání

Hra na pyrotechnika

V místnosti umístíme budík, tak aby nebyl vidět. V dohodnutém časovém limitu má účastník (nebo účastníci) najít tikající budík. Ten, kdo ho našel, jej příště schovává.

Hry na rozvíjení sluchového rozlišování

Dítě se učí spojit si zvukový vjem se správným obsahem. Trénujeme schopnost rozlišovat stejná slova, která mají podobný zvukový obsah, ale různý význam (plod - plot, most - mošt).

Hra na mimozemšťany

Říkáme krátce různá slova, která nemají význam šla-šle. Dítě je tlumočník a jeho úkolem je překládat do jednoduchého slovníku (je stejné nebo není stejné): byt-píd (není stejné), lav-lav (je stejné), pad-lad (není stejné), tik-tyk (není stejné).

Slovní fotbal

První hráč řekne slovo a druhý hráč musí vymyslet slovo, které začíná poslední hláskou předchozího slova a hra pokračuje stále dál.

Hry na rozvíjení sluchové paměti

Hra babička jela do Ameriky

Každý člen hry si musí zapamatovat všechna slova, která před ním zazněla, zopakuje je a přidává své slovo. Další člen opět zopakuje všechna předchozí slova a přidává své.

(Babička jela do Ameriky a vzala si s sebou kufr, říká maminka. Tatínek opakuje babička jela do Ameriky a vzala si s sebou kufr a mobilní telefon ... Hru lze různě měnit - např. na výlet na hory si vezmu,.. v lese jsem potkal žirafu, ... v pralese jsem potkal..., v močále..., poletím na měsíc a vezmu si s sebou...)

Tichá pošta

Hráči si šepetem předávají zprávu, poslední jí řekne nahlas. První hráč sdělí, zda je či není stejná.

Sluchové vnímání lze dobře rozvíjet v aplikaci Včelka. <https://www.vcelka.cz>

Další materiály:

ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

Zrakové vnímání je schopnost mozku správně přijímat, zpracovávat a vyhodnocovat podněty, které k dítěti přicházejí zrakovou cestou. Stejně jako další zmíněné oblasti prochází vývojem a je potřeba, aby před vstupem do školy dosáhlo určité zralosti. Bez dostatečně rozvinutého zrakového vnímání může mít dítě obtíže v rozeznávání, zapamatování a užívání písmen a číslic, může je zaměňovat, zapomínat, hůře si je vybavovat, špatně se orientovat v textu. Oblastmi zrakového vnímání jsou **odlišení figury a pozadí, zrakové rozlišování, analýza a syntéza, zraková paměť**.

Zrání této oblasti **nezávisí na intelektu** dítěte, můžeme jej do jisté míry rozvíjet pomocí vhodných pracovních listů a her.

Odlišení figury a pozadí

- dítě je schopno **odlišit** na obrázku daný **tvar**, přestože se okolo něj, pod ním apod. objevují i jiné zrakové podněty

Tato schopnost je důležitá pro orientaci v písankách, slabikářích, na tabuli apod.

Zrakové rozlišování

- dítě je schopno **najít rozdíl** na podobných obrázcích
- nejnáročnější je odlišit obrazce pouze **zrcadlově převrácené**

Tato schopnost je důležitá zvládnutí čtení a psaní, aby dítě odlišilo tvarově podobná písmena (b-d-p, e-a, m-n, apod.)

Zraková analýza a syntéza

- dítě si umí představit na jaké **části** se určitý obrázek či obrazec může **rozložit a naopak složit**

Zraková paměť

- dítě si je schopno **zapamatovat co vidělo**, případně, **kde se to nacházelo**
- dítě by si mělo být schopno zapamatovat nejméně **šest tvarů**, obrázků a, předmětů, které jsou mu **ukázány na dobu 1 min.**

Dostatečně rozvinutá zraková paměť je důležitá pro zapamatování a vybavování jednotlivá písmena a číslice při čtení a psaní.

Jak trénovat zrakové vnímání

Odlišení figury a pozadí:

- Pracovní listy pro předškoláky
- Složitější **omalovánky**
- Obrázek schovaný v jiném obrázku apod.

Zrakové rozlišování:

- Pracovní listy pro předškoláky
- **Najdi rozdíly** (jedná se o procvičování zraku a porovnávání).
- **Najdi shody**, co k sobě patří
- **Co se změnilo** (Dítě si má pozorně prohlédnout pokojíček a zavřít oči. Potom provedeme změnu, například něco přemístíme schováme a dítě má poznat co se změnilo. Další možnosti: co se změnilo na hračky, na vás atd.
- Desková hra **Orlí oko**

Zraková analýza a syntéza:

- **Puzzle**
- dokreslování neúplných obrázků

Zraková paměť:

- **Kimovy hry:** Na pracovní stůl položíme zpočátku 5 předmětů, na krátkou dobu přibližně 1 minuty, potom předměty ukryjeme pod šátek. Dítě má za úkol vyjmenovat, všechny předměty které si zapamatovalo. Postupně přidáváme do 10 předmětů. Předměty mohou být různorodé, nebo z různých tematických okruhů - hygienické prostředky, hračky, potraviny, ...

Zrakové vnímání může být negativně ovlivněno méně nápadnými zrakovými vadami, např. tupozrakostí. Při podezření můžete kontaktovat např. www.ortoptika.com

Další materiály:

PROSTOROVÁ ORIENTACE

Prostorová orientace zahrnuje více schopností a dovedností, které se vážou k vnímání prostoru okolo nás. Patří sem např. **odhad vzdálenosti, hloubky, představa trojrozměrných objektů na dvourozměrné ploše, orientace v prostoru okolo nás** - od pokoje až po krajinu, ale také **orientace na vlastním těle a pravolevá orientace**. Prostorovou orientaci potřebuje malý školák od prvního dne ve škole. Musí se naučit orientovat ve třídě - najít své místo, pamatovat si, kam si má dát pomůcky, ve škole najít toaletu, svoji skříňku, třídu atd. Potřebuje se orientovat v sešitech, učebnicích, na tabuli. Pro budoucí čtení a psaní je důležité zvládnutí pravolevé orientace - píšeme zleva doprava, některá písmena se liší pouze svojí orientací (b-d-p), na číselné ose se čísla zvětšují též zleva doprava.

Hry a cvičení na rozvoj prostorové a pravolevé orientace

Pomůže nám **řada her a pracovních sešitů**. Na pracovní ploše **trénujeme s oblíbenou hračkou** nebo kdekoli v přehledném místě. Dáváme pokyny: pes utekl nahoru, kde je nahoře. Pes se schoval pod stůl, kde je pes? Dej pejska dolů/nahoru/dopředu, pes číhá za stolem. Kde je pes? Panenka leží vedle pejska, pes je mezi autíčkem a panenkou. Auto jede kolem domu zabočí doprava a potom doleva pak ujíždí směrem dolů, v první zatáčce zatočí doprava, za posledním domem se vydá rovně nahoru a v poslední křižovatce uhne vlevo dolů atd.

Malá pardubická

Z jednoduchých materiálů stačí papír, provázek, nebo z domácího zařízení židle a umyvadlo. Postavíme překážkovou dráhu. Na trať se vydává kůň spolu s jezdcem. Jezdec vede koně, který má zavázané oči. Zpočátku stačí oči zavřené. Jezdec uděluje pokyny jdi o malý krok dopředu, dlouhý doleva, doprava, o krok dozadu, malý úkrok vpravo, levou nohou krok dopředu, pravou nohou úkrok vzad, překroč. Pokud dítěti dělá orientace obtíž, může hru zjednodušit poklepáním na rameno a zároveň pojmenováváme vše co děláme. Cílem je projít trať bez nehody s co nejmenším ztrátou bodů. Bod získáváme za každou překážku, kterou projdeme bez doteku. Potom zase dítě naviguje nás.

Hra Stronzo - Portamento

Varianta a) Pouštíme si hudbu pohybujeme se do rytmu, při vypnutí hudby se zastavíme v určité poloze. Dítě má napodobit přesně naši polohu. Je to vlastně obdoba hry na sochy, kde se jedná o napodobování jednoduchého pohybu, nebo postoje.

Varianta b) Pohybujeme se v prostoru různou rychlostí (lze i bez hudby) a na smluvený signál Stronzo se zastavujeme v takové poloze, ve které právě jsme. Chvilí v této poloze zůstaneme "zkameníme" dokud nezazní domluvený signál Portamento. Teprve po té se dáme opět do pohybu. Tato hra učí zklidnění a reagování na pokyn, což se ve škole bude velmi hodit.

Hra na sochy

Rodič s dítětem se chytou proti sobě křížem za ruce a roztočí se, na zvukový pokyn se pustí a zůstanou v poloze, v jaké se zastavili. Dítě se pak snaží co nejpřesněji napodobit postoj rodiče, případně si mohou pak úlohy vyměnit, dítě hodnotí, jak rodič zvládl úkol. Lehčí varianta je taková, že dítě stojí naproti rodiči a dělá mu zrcadlový obraz, těžší pak, že respektuje pravou a levou stranu.

Hra na kosmonauty

Jsme kosmonauti-astronauti. Dříve než se vypravíme na dalekou vesmírnou plavbu vyzkoušíme si jak se budeme pohybovat v prostoru. Najdeme si bezpečné místo a zavřeme oči. Provedeme levou nohou jeden krok dopředu, pravou nohou doprava. Levou nohou dozadu a levou doleva. Pokud děti správně hru provedly, dostaly se na stejné výchozí místo.

Další materiály:

PŘEDMATEMATICKÉ A MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY

Předpočtářské období

V přípravě, která předchází samotnému počítání hraje důležitou úlohu tzv. předpočtářské období. Významnou roli zde hraje zrakové vnímání a orientace v prostoru. Vytváří se předpoklady pro **třídění, porovnávání** nejdříve podle barvy, velikosti, tvaru, početnosti. Později kolem sedmého roku přichází **řazení** podle rozdílnosti předmětů, podle množství, délky, výšky a také pochopení významu rovnosti. Pochopení **významu zachování množství, početnosti v případě že změním tvar** (nebo rozmístění) předmětu na ploše. Rozvoj uvedených skutečností se odvíjí od zkušenosti z praktické manipulace s předměty při hře.

Ideální hrou pro uvedené dovednosti je **hra na obchod**. Nakupujeme více, méně, stejné zboží, dítě má příležitost přesypávat, přelévát, přeskupovat.

Nácvik poslušnosti

Podle dohodnutého **schématu** navléká dítě navléká korále/doplňuje obrázek/skládá na magnetické tabulce vzorce.

Porovnávání menší-větší/delší-kratší/více-méně

Tyto pojmy si dítě nejlépe osvojí v praktickém životě, při hře se stavebnicí i při pomáhání rodičům. Potřebuje je k vytvoření početních představ.

Pojmy před, za, hned před, hned za

Dané pojmy můžeme dobře procvičit při dramatizaci pohádky o Veliké řepě. Dítě seřadí figurky, plyšáky, nebo vystřižené kresby a určuje, kdo je před kým, kdo je za kým, kdo je hned před kým atd. Tyto pojmy potřebuje k představě pozice čísla na číselné ose.

Časová posloupnost

Předškolák by měl mít představu, kdy je ráno, poledne, večer, sestavit jednoduchý děj z obrázků.

Matematické představy

Před vstupem do 1. třídy by dítě mělo umět:

- **vyjmenovat** číselnou řadu alespoň do deseti
- spočítat předměty které má před sebou alespoň do pěti, ideálně do deseti
- při počítání by mělo mít dítě určitý systém tak, aby nepočítalo jeden předmět dvakrát, nebo jej nevynechalo
- mělo by rozeznávat alespoň některé číslice od nuly do deseti
- mělo by rozpoznat, kde je méně a kde více předmětů (cca do 6-10)
- s názorem spočítat jednoduché úlohy typu - Máš dvě autíčka, jedno ti přidám, kolik jich budeš mít? Máš čtyři žvýkačky, dvě dáš kamarádovi, kolik ti jich zůstane? Při počítání může používat prsty nebo jiný názor.

Neučíme dítě matematickou symboliku (+,-,=), nepíšeme žádné příklady, ale necháváme dítě zažít praktické situace, ve kterých počítání využije. Početní představy si dítě nejlépe rozvíjí při spontánní hře - stavění ze stavebnice LEGO - kostičky mají různý počet výčnělků můžeme mu při hře pomáhat a říkat, jaké kostičky má vyhledávat. Číselnou představu můžeme na těle také cvičit od hlavy k patě 1- 10 ukaž, kde je 1, 5, 10.

Hry s kostkou (Člověče nezlob se a další varianty) - uspořádání bodů na kostce pomáhá s ukotvením představy čísla, odpočítávání políček trénuje počítání jako takové.

Karetní hry (Prší) - symboly na kartách jsou v počtech od sedmi do deseti v daných uspořádáních, dítě si ukotvuje představu čísla.

Molekulky - hra pro skupinu

Fyzik řídí hru: Říká "Molekulky kmitají, molekulky kmitají a ostatní hráči běhají po místnosti každý sám. Na pokyn "Molekulky se sdružují do skupinek po (3,2,5...)" musí co nejrychleji vytvořit skupinky o daném počtu.

Je pravda, že matematiku se dítě učí ve škole, ale bez správně utvořených početních představ jsou pro něj začátky velmi těžké a dítě pak není schopno počítat bez použití prstů nebo jiného názoru ještě ve vyšších ročnících.

POZNÁVACÍ OBLAST

Do poznávací oblasti patří soubor duševních procesů, které nám umožňují přijímané informace dál zpracovávat a využívat je. Mezi tyto procesy patří **pozornost, paměť, logické myšlení** (pozná co je nesmysl - např. na stromě nerostou ryby), schopnost **analyzovat situaci a vyvodit důsledek** (např. v koupelně je pod dveřmi vidět světlo - někdo tam asi je), **všeobecné znalosti**.

Myšlení můžeme rozvíjet. Mozek a paměť můžeme trénovat. Při veškeré práci s dítětem je potřeba respektovat jeho individualitu.

Znalosti, které by měl mít předškolák před vstupem do 1. třídy:

- Mít **základní znalosti o sobě, o rodině**, o místě ze kterého pochází (jméno svoje a rodičů, adresu bydliště, jak se jmenují další členové rodiny, případně jaké mají povolání..)
- Mělo by se orientovat v základních **životních situacích** (na co je obchod, pošta, bankomat, dopravní značky, semafor, ...)
- Poznat **barvy**, základní, doplňkové, rozlišit tmavé a světlé.
- **Orientace v čase** - dny v týdnu, roční období, ví k čemu jsou hodiny
- **Všeobecné znalosti** - pozná běžná zvířata, květiny, stromy, ví kdy svítí slunce, kdy měsíc atd.
- **Pojmové myšlení** - začíná používat zobecnění - jablko, hruška jsou ovoce „.....“, svetr, kabát jsou oblečení...

Všeobecné znalosti jsou pro dítě důležité, aby se bylo schopno orientovat se v běžných situacích doma i ve škole. Akcelerace této oblasti nutně neznamená připravenost na školu, pokud dítě není zralé v oblastech zrakového a sluchového vnímání, má problémy v řeči nebo grafomotorice, nemůže využít svůj kvalitní potenciál a zbytečně by zažívalo neúspěch.

Jak trénovat poznávací oblast:

Hra na detektiva (pojmové myšlení, pozornost)

Poznej slovo, které do řady slov nepatří. Dospělý říká, nebo čte řadu slov z různých významových okruhů: dopravní prostředky, jídlo, rostliny, zvířata, dny v týdnu, u lékaře, v obchodě, na kluzišti, na horách, téma škola, lavice atd. Dítě má postřehnout jaká slova do řady nepatří a říci STOP okamžitě, když slovo uslyší. Například říkáme řadu slov z okruhu pískoviště - písek, kbelík, lopatka, sirky STOP, bábovičky, počítač STOP, skluzavka. Obměna - dítě na dané slovo tleskne/dupne/vyskočí/zamává/ukloní se podle vaší vzájemné dohody.

Hra na profesora (logické myšlení, analytické myšlení):

Vyhledávání nesmyslů buď na obrázcích (např. na obrázku je zároveň strom s jablky, sněhulák, listí padající ze stromů...), nebo v příběhu, který dítěti čteme (V létě jel Kuba k dědečkovi, vzal si s sebou lyže a kombinézu...)

Stolní hra Kdo je kdo? (logické analytické myšlení, zobecnění) Hráči mají sadu obrázků s osobami, které se liší svými rysy, oblečením, věkem, pohlavím. Mají uhodnout, jakou osobu na vylosované kartičce jejich protihráč, odpovídat mohou jen ano, ne.

Stolní hra Orlí oko (postřeh, pozornost).

Hráči losují obrázky a co nejrychleji se je snaží najít na hrací desce.

Všecko lítá co peří má - rozvíjíme nejen sluchové vnímání, ale také pozornost a slovní zásobu. Dospělý říká věci/předměty/ptáky/ kteří létají - kos, letadlo, komár, a dítě zvedá ruce naznačující let. Mezi řadou létajících se objeví věc, která nelétá a dítě by mělo nechat ruce dole.

Myšlení rozvíjíme ještě spoustou dalších deskových her. **Můžeme využívat i knihy k elektronické tužce ALBI.**

Další pomůcky:

EMOČNÍ A SOCIÁLNÍ OBLAST

Pro nastupujícího prvňáčka je důležité zvládnout z oblasti sociálních dovedností **odložení svých okamžitých požadavků a potřeb**, umět se **přizpůsobit vedení** (autoritě). **Odlišit komu tykat a komu vykat**, zvládnout vykonat **2 pokyny** (aby dokázal vnímat a realizovat 2 činnosti za sebou jdoucí, např. otevřít sešit a vytáhnout si psací náčiní), přiměřeně **vyjádřit co potřebuje, požádat o pomoc**, přijmout společně **dohodnutá pravidla** a dodržovat je. **Částečně ovládat své emoce...**

Zábavná hra pro rozvoj sociální a myšlenkové oblasti

Dítěti předčítáme krátké věty ve kterých chybí důležitá slova, dítě je doplňuje, případně říká ano, nebo ne. Silnější má chránit ...

Když jdeme spát, popřejeme ...

Když potkám souseda, ...

Chceme-li poslat dopis, vložíme ho do... napíšeme... a nalepíme...

Variantou může být, že si přichystáme kartičky se slovy ano a ne. Osvědčilo se nám začínat s odlehčenými otázkami, postupně přecházet ke složitějším a prokládat je „popletenými“ otázkami. Například:

Žirafa chodí pozpátku?

Lev strká hlavu do písku?

K babičce jezdíme na sobu?

Na jabloni rostou kočky?

Hry rozvíjející sociální dovednosti

Může zapojit se více lidí, dítě může také dávat otázky, akceptujeme jakékoliv jeho otázky, neusměrňujeme je. Můžeme se společně zasmát.

Co se stane, když nebude rok pršet?

Co uděláš, když se panenka počůrá?

Co uděláš, když rozbiješ skleničku nebo rozliješ šťávu?

Co bys udělal/a, kdyby ses měla rozhodnout jestli se jít koupat nebo sáňkovat?

Co uděláš, když chceš přejít silnici?

Co uděláš, když se ztratíš v obchodě?

Co uděláš, když se ti rozbije kolo?

Co uděláš, když máš hlad a nikdo zrovna není doma?

Co uděláš, když najdeš na chodníku peněženku?

Co uděláš, když zabloudíš?

Co si s sebou vezmeš, když jdeš nakoupit?

Co uděláš, když se pohádáš s kamarádem?

Hry pro rozvoj sociálního vnímání, schopnost pohybových představ a odhadu

Hra na herce

Dítě má jednoduchou větu, třeba "Aha, nojo". Zvolené dítě má za úkol větu vyslovit s určitým citovým zabarvením jako když má radost, zlost, je smutné, nudí se atd.

Hra na zvířátka

Na lístečcích jsou napsaná různá zvířata, dítě losuje z klobouku a to zvíře, které si vybere má znázornit pohybem (můžeme dítěti trochu napovědět jak to předvádět, nebo si může zvíře samo vybrat. Je na dohodě, zda se povolí i zvukové vyjádření).

Další materiály:

PRACOVNÍ ZRALOST

Pracovní zralostí rozumíme soubor vlastností a schopností dítěte, které dítě potřebuje, aby se bylo schopno ve škole zařadit mezi spolužáky a něčemu se naučit.

Pracovně zralé dítě:

- zvládne se soustředit na řízenou **činnost alespoň 15 minut** a to i na činnost, která jej nebaví
- **respektuje** dospělé osoby (nejen rodiče)
- dokáže **pochytit a realizovat** jejich **pokyny/instrukce**
- těší se do školy, rádo plní úkoly
- dokáže odlišit úkolovou situaci od hry, hru dokáže “odložit” na pozdější dobu
- činnost, kterou začne, zvládne dokončit, i když jej nebaví.

Pracovní zralost můžeme podpořit např. **hrou na školu**. Dítě dostává malé úkoly, které má splnit. Případně každý den věnujeme 10-15 min činnostem, které souvisí s přípravou na vstup do školy. Dítě vedeme k tomu, že úkol je potřeba dokončit. Je potřeba jej však motivovat především pozitivně, chválit jej za úsilí, které vyvinulo, nikoli za výsledek, který nemusí být vždy ideální. Téměř vždy se nám podaří najít něco, co se dítěti povedlo a můžeme ho pochválit.

Hra na vojáky, námořníky, nebo jinou profesi, kde se plní pokyny:

Plní pokyny jdoucí za sebou např.: dej auto na stůl, pak poskoč na jedné noze, zatleskej, otevři dveře, zamávej na babičku, vrať se ke mně.

Je možné vymýšlet řetězce příkladů se startem a koncem v cíli, po skončení trasy lze sbírat body. Maximum po sobě jdoucích pokynů je okolo tří.

Pracovní zralost dítěte můžete rozvíjet každou činností, kterou spolu budete cíleně dělat.